

Mai keresztes vitézek

Amikor az ember egy bő évtizede kezdte belátni, hogy a XXI. évszázad a terrorizmus százada lesz, még nem gondolt a globalizációra. A terrorizmuséra sem. Gondolatmenete arra a tényre épült, hogy a nemzetközi jog és a mögötte álló hatalmak számára fontosabb a határok érinthetlensége, sőt gyakran a belső status quo is, mint a mások uralma alatt élő népek szabadsága és joga a megmaradásra. Ezért ezek a (kisebbségben élő) népek jogaik elismertetését csak partizán jellegű akciókkal próbálhatják kierőszakolni, amelyeket általában terrorizmus néven foglal össze az uralmi rendszerének etnikai jellegét mind jobban leplezni igyekvő – francia mintára létrejött és egyetemesen elterjedt – nemzetállam.

A nemrégben New York-ban és Washingtonban történtek a terrorizmus globalizálódását bizonyítják, és feltehetően hozzájárulnak a másik, az Amerika által szorgalmazott és a világ nagy része által – számos térségben jelentkező igencsak lesújtó társadalmi következményei miatt – tehetetlen gyanakvással vagy éppenséggel kétségbeesetten szemlélt ideológiai és gazdasági globalizáció folyamatának a felgyorsításához.

Miután az amerikai elnök meghirdette a terroristák ellen az új keresztes háborút, akik az Egyesült Államok esetében a szélsőséges arab mohamedánok közül verbuválódtak, többen felkapták a gondolatot, és vallásháborúról kezdtek beszélni. Azóta sokan bírálták ezeket a kifejezéseket, hivatalos helyeken már nem is használják őket, inkább az iszlám békés jellegét emlegetik, mégsem véletlenül röppentek fel, és íveltek a köztudatba. Végül is azt sugallják, hogy a pogány muzulmánok előretörését a hit nevében visszaszorítani, és a Szentföldet tőlük visszazerezni igyekvő keresztesek örökösei vagyunk. Hiszen nem nehéz a kialakult helyzetet az európai-amerikai kereszténység és a muzulmán világ közötti konfliktusként azonosítani. Mi, európaiak, felzárkózunk az amerikaiakhoz (amint az a kontinens országai vezető politikusaiknak nyilatkozataiból teljesen egyértelmű), hogy megvédjük „keresztény társadalmaink” közös értékeit, mindenekelőtt azt, amit a legnagyobbnak tekintünk: a szabadságot. Így leszünk valamennyien – Atlanti óceánon innen és túl – keresztes vitézekké, a hit harcosaivá.

Vajon miféle keresztes vitézek vagyunk?

Az Aftonbladet című stockholmi újság honlapján ez év augusztusában három napon át öt, a hitre és a vallásra vonatkozó kérdés várta a látogatót. A leadott „szavazatok” száma kérdésenként 13.000 és 14.000 között változott, vagyis – noha a résztvevők nem képeztek egy közvélemény-kutatás megbízhatóságát szavatoló ún. reprezentatív csoportot – az eredmény figyelemreméltó információt hordoz. A válaszadóknak több mint a fele (54,5 %-a) nem hisz Istenben. Ennek ellenére ugyanilyen arányban hisznek a halál utáni életben, és majdnem 61%-uk a természetfölötti erőkben. Az utolsó előtti kérdés az imádkozás gyakoriságára vonatkozott; soha nem imádkozik a kérdésre választ adók 58,7 %-a, tehát az Istenben hívők egy része sem. Végül az ötödikre adott válaszokból megtudhatjuk, hogy 47,5 % egyáltalán nem gyakorolja a hitét, és csak 11,2 % teszi ezt szívesen a templomban.

Kétségtelen – mindennapi tapasztalataink is igazolják; például a svédországi magyarok zömével nemigen találkozhatunk az Úr házában –, hogy ezek a számok jellemeznék bennünket, úgynevezett európai keresztényeket, jellemzik keresztény mivoltunk mértékét, még ha a különböző országokban némileg eltérő is (esetleg jobb) a helyzet. Az is tény, hogy az amerikai közvélemény-kutatások eredményei szerint az ottani emberek jóval vallásosabbak a svédországiaknál.

Az európai jellegű civilizáció kinyilvánítottan legnagyobb kincse a szabadság, amely alapvetően az egyén szabadsága; ez a társadalom az individuum nézeteinek, véleménynyilvánításának, életmódjának korlátolatlanságát és korlátlanságát védelmezi. Parttalan szabadság ez, amelynek sokarcú és egyenértékűnek nyilvánított megnyilvánulásai helyet kapnak az ugyancsak mind parttalanabbá váló „multikulturalizmus” kereteiben, és csak akkor

lesznek botránykövé, ha egy bizonyos szinten túl zavarják a társadalom rendjét, működését, vagyis ha törvénybe ütköznek. Ezért a bűn ma alapvetően mást jelent, mint a hagyományos (istenhiten alapuló) értékrend szerint: ma nem erkölcsi, hanem jogi fogalom. A gondolatban elkövetett, a titkos, a magunk ellen irányuló, önmagunkat is megalázó bűnnek a fogalma nemigen létezik a világ többi része felé példaként öntetszelgő „szabad világ” számára. Nem véletlen, hogy a modern szabadságfogalom lényegében egy új világnézettel párhuzamosan jelent meg, amelyben az ember önmagát helyezte a mindenség középpontjába, ezért Istent mindinkább csak az emberi szabadságot korlátozó, tehát ellenséges tényezőnek tekinti, és azt hiszi, hogy „szabadulni” tud tőle, ha tagadja létét.

Következésképp kultúránk ma már csupán nyomokban keresztény, ezért a „keresztes háború” kifejezés használata csak hangulatkeltésre szolgált, hogy az adott politikai helyzetben a vezetők cselekvési szabadsága számára az emberekben célzottan keltett érzelmi-indulati változások gerjesztésével a hátországot biztosítsa.

Hitéletünk sekélyességében, igénytelenségében sokkal több, sokkal nagyobb istentelenség rejlik, mint amilyenről a felmérések árulkodhatnak. Vagyis funkcionálisan még kevésbé vagyunk keresztények, mint statisztikailag. A szabadság nevében elvetettük az erkölcsi értékeket és a hitet, de rászabadítottuk rációinkat önmagunkra és a világra, ezzel próbálván megtalálni a cselekvés földi érdekeinknek megfelelő útjait. Hosszú gyepelőre eresztett eszünk túlszaladt értelmünkön, és azt képzei, hogy ő lehet a vezér. Életünk vezére. Ettől a magukat istenhívőnek vallók sem maradtak érintetlenek. Kétségtelen, hogy az ész értéksemleges jellegéből következik az értékek korunkat jellemző tökéletes zavara, amely a Nyugat erkölcsi hanyatlásának és civilizációs válságának általános tünete. Az istenített szabadság nevében tépi ki testéből és gyilkolja meg az anya – törvényesen és orvosi közreműködéssel – saját magzatát. Ennek nevében „segítenek” mind több országban a „halni akaró” idős embereknek. Ennek ürügyén folyik széles körű leértékelő, sőt lejárató kampány minden természetes emberi közösség, de különösen a társadalom alapja, a család ellen, például a szexuális szabadság ideológiailag alátámasztott reklámozása, a házastársi hűség anakronisztikusként való beállítása, a gyermek szabadsága mértékének a szülők felelősségével és gyermek éretlenségével össze nem egyeztethető túlhajtása, az egyneműek fajtalankodásának a férfi és a nő kapcsolatával való – immár sok helyen hivatalos – egyenértékűsítése által. Úgy gondolván, hogy ezzel biztosítja népszerűségét és ezáltal fennmaradását, egyik-másik keresztény egyház is igyekszik „modernizálódni”, vagyis az általános liberalizálódás folyamatába illeszkedni. Mintha a Tízparancsolat napjainkra idejét múlta volna, olyan Istent állítanak az emberek elé, aki mind igénytelenebbé válva, alkalmazkodik azok elvárásaihoz. Kényelmes lelki életet kínálnak, mivel erre van legnagyobb kereslet. Papjaik készek Isten nevében megáldani a homoszexuális párok „frigjét”, részt vállalva ezzel mind Istennek, mind pedig az emberi élet alapjainak a megcsúfolásában. Észre kell vennünk, hogy e vallások híveinek (sőt papjainak) is mind kevesebb közülük van a kereszténységhez.

A nyugati társadalom a „modern világhoz” ezután csatlakozóknak szánt ajándékok közé eltorzult értékrendjét, hamis látásmódját is oda szándékszik csomagolni.

Az iszlám népek ugyanazt az Isten imádják (bár másképpen), mint mi – hiszen Isten csak egy van. Minden vallás követői közül ma valószínűleg az ő hitük a legszilárdabb. A világ vezető hatalmának, az Egyesült Államoknak megkerülhetetlen, elháríthatatlan globalizációs törekvése, a nyugati újpogányság őket is bekebelező terpeszkedésének a lehetősége legalább olyan ellenszenvet kelthet bennük, mint az összes többi tényező, amelyet az elemzők még ehhez a jelenséghez szoktak kapcsolni. Nem véletlen, hogy a mohamedán fundamentalista mozgalom és a heveny amerikaellenesség 1979-ben jelentkezett először Iránban, visszahatásként arra, hogy a sah előzőleg „nyugatosítani” próbálta az országot.

Lehet tehát vitatkozni azon, hogy vajon ki kinek üzente meg előbb a háborút. Ettől függetlenül sajnálatos minden ember idő előtti halála, különösen a nem rosszhiszeműeké.

Nem valószínű azonban, hogy a Világkereskedelmi Központ és a Pentagon – a két korántsem véletlenül kiválasztott célpont – alkalmazottai a másik fél számára is olyan ártatlan áldozatok, mint ahogy azt Amerikában megítélik. Ne akarjunk két különböző mércét használni. Hiszen még nincs hatvan éve – s ez a történelemben igazán nem nagy idő –, hogy angol és amerikai repülőgépek egy éjszaka rommá bombázták Drezdát, és kioltották több mint százezer polgári lakos, köztük öregek, nők és gyermekek életét. Ha az atombombától eltekintünk is: ugyanennyi áldozata volt Tokió egyik „hagyományos” éjszakai bombázásának is. Nem valószínű, hogy az akkori halottak többsége bűnösebb lett volna a maiaknál.

Az Egyesült Államok – különös tekintettel nagyhatalmi pozíciójára – nem engedheti meg magának, hogy illő válasz nélkül hagyja azt, ami történt, és természetes érdeke, hogy a hasonló akcióknak elejét vegye. Nyilvánvalóan nem hagyja kihasználatlanul azt a lehetőséget sem, hogy most tovább erősítse befolyását a világban. A harcias hangot mintha kissé megilletődötten vette volna mindenki tudomásul, és különösen Európa politikusai igyekeztek együttérzésüket és együttműködési készségüket számos formában, egyértelműen és többszörösen kinyilvánítani.

Ez az udvariasan szólva eltúlzott magatartás korántsem egyezik Európa minden polgárának az álláspontjával. Svédországban sem sodródik mindenki együtt a „reálpolitikával”. Jan Guillou, aki a kortárs svéd irodalom egyik legolvasottabb szerzője, szeptember 14-én, az áldozatok emlékére nemzetközileg megtervezett három néma perc beköszönte előtt kisietett a göteborgi nemzetközi könyvkiállításról.

„Ez az egész csak képmutatás, amiben én nem akarok részt venni” – mondta. „Az Egyesült Államok korunk legnagyobb tömeggyilkosa. Csak a Vietnámban és az azzal határos délkelet-ázsiai országokban folytatott háború négy millió életet követelt. Svédországban egyetlen perc csenddel sem adóztak nekik. A mostani néma percek leleplezik azt a kényelmetlen tényt, hogy különbséget teszünk emberélet és emberélet között. Ez a maga nemében egyedülálló megrendülés, amely akkor jelentkezik, amikor az USA-t sújtja valami, nagyon ízléstelen.”

Az amerikai elnök a jó és a gonosz világméretű harcaként jellemezte a konfliktust, amelyben a világ az ő személyes vezetésével győzni fog. Az előbbieken elmondottak kétségtelenül bizonyítják: sajnos távol állunk attól, hogy akár társadalmunkat, akár magunkat, embereket, akik tagjai vagyunk, erkölcsi értelemben valóban jóknak nyilváníthassuk. Ezért megállapíthatjuk: az európai-amerikai civilizációnak a jó megtestesüléseként való beállítása szemenszedett hazugság. A jó és a rossz minősítő ellentétpárja itt érdekeket szolgáló, politikai tartalmú és célzatosságú jelképe az adott helyzetnek.

Végeredményben azt mondhatjuk, hogy a lényegét tekintve a világ úgy megy tovább, ahogy szokott. Sokan úgy hiszik, hogy az egyesült emberiség sokkal jobb lesz, mint egy széttagolt. Ki tudja? Lehet, hogy a globalizáció megszelídíthető, „emberarcúvá” tehető. De az bizonyos, hogy mindnyájan csak retteghetünk egy olyan globális világtól, ahol az emberek lelkében és a társadalom életében nem kap méltó helyet Isten, aki nélkül előbb-utóbb teljesen elfelejtünk erkölcsi lényekként viselkedni.

2001. október